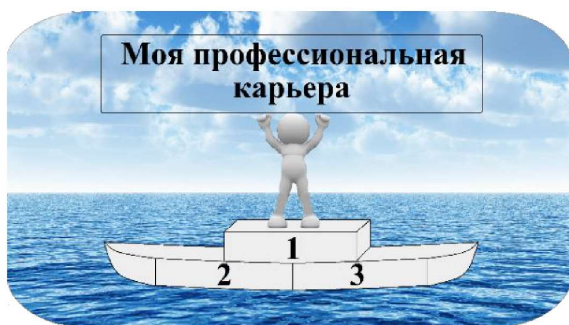




Научно-образовательный электронный журнал

# **ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ**

**Выпуск №13 (том 3)  
(апрель, 2021)**



Международный научно-образовательный  
электронный журнал  
«ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ»

УДК 37

ББК 94

**Международный научно-образовательный электронный журнал  
«ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ». Выпуск №13 (том 3) (апрель,  
2021). Дата выхода в свет: 30.04.2021.**

Сборник содержит научные статьи отечественных и зарубежных авторов по экономическим, техническим, философским, юридическим и другим наукам.

Миссия научно-образовательного электронного журнала «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ» состоит в поддержке интереса читателей к оригинальным исследованиям и инновационным подходам в различных тематических направлениях, которые способствуют распространению лучшей отечественной и зарубежной практики в интернет пространстве.

Целевая аудитория журнала охватывает работников сферы образования (воспитателей, педагогов, учителей, руководителей кружков) и школьников, интересующихся вопросами, освещаемыми в журнале.

Материалы публикуются в авторской редакции. За соблюдение законов об интеллектуальной собственности и за содержание статей ответственность несут авторы статей. Мнение редакции может не совпадать с мнением авторов статей. При использовании и заимствовании материалов ссылка на издание обязательна.

© ООО «МОЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КАРЬЕРА»

© Коллектив авторов

## СОДЕРЖАНИЕ

Название научной статьи, ФИО авторов	Номер страницы
<b>ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ</b>	
ПРИМЕНЕНИЕ БЛОКИРУЮЩЕГО ИНТРАМЕДУЛЛЯРНОГО ОСТЕОСИНТЕЗА ПРИ ДИАФИЗАРНЫХ ПЕРЕЛОМАХ ДЛИННЫХ ТРУБЧАТЫХ КОСТЕЙ В РЕСПУБЛИКАНСКИЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТР ЭКСТРЕННОЙ МЕДИЦИНСКОЙ ПОМОЩИ ФЕРГАНСКИЙ ФИЛИАЛ Хайитбоев Баходир Мадаминович, Дехконов Кахрамон Миликузиевич, Содиков Иброхим Хайдаралиевич, Абдурахманов Бахтиёр Улугбекович	26
MENDELEYEVNING ELEMENTLAR DAVRIY QONUNI VA KIMYOVIY ELEMENTLAR DAVRIY SISTEMASI Yakubdjanova Saodat Abdulkarimovna	33
ЎЗБЕК ТАЛАБАЛАРИДА ЧЕТ ТИЛИ МОНОЛОГИК НУТҚИ КЎНИКМАЛАРИНИ ҲОСИЛ ҚИЛИШДАГИ АЙРИМ ҚИЙИНЧИЛИКЛАР Кушимова Махбуба Жанибековна, Кузикулова Дилфуза Махамматисақовна	39
BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA HARAKATLI O'YINLARDAN FOYDALANISH METODIKASI VA SAMARASI Abduraimova Sohiba Karimqul qizi	46
"OMMAVIY MADANIYAT"NING YOSHLAR MA'NAVIYATIGA TA'SIRI Karimova Shaxzoda Sobitjonovna	51
QUYOSH VA QUYOSH ENERGIYASI Abdurahimova Ra'no Sobitovna	57
BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIGA ALIFBONI O'QITISH USULLARI VA BOSHQICHLARI Atoyeva Zarnigor Azimovna	61
РОЛЬ СЕМЬИ В УЛУЧШЕНИИ НАВЫКОВ ЧТЕНИЯ У РЕБЕНКА Курбонова Мафтуна Фахриддиновна, Бобоева Мухайё Улугбековна	65
GREAT CREATIVE FIGURE WHO GLORIFIED THE MOTHERLAND AND THE NATION Eshturdiyeva Farangiz Bahodirovna	71

YANGI HIND ADABIYOTIDA GENDER MASALASI BHARATI MUKERJE IJODIDA (“DARAXT KELIN” ASARI MISOLIDA) Nurxon Yoqubova	1065
WHAT IS THE PR? WHY DO WE SHOULD USE? Mamajonova Mukhlisa Muzaffar qizi	1072
RUS TILI VA ADABIYOTI DARSLARIDA M.YU.LERMONTOVNING “UCH PALMA DARAXTI”- SHE’RINING TAHLILI Dilshodova Nilufar Dilshod qizi	1075
БАҲОУДДИН НАҚШБАНДНИНГ “АВРОД” АСАРИДА ОЛАМ ВА ОДАМ МАСАЛАСИ Наврўзова Гулчехра Неъматовна, Рахимова Нодира Кадиоровна	1079
IMPORTANT FACTORS INCREASE THE RESULTS OF ATHLETES Norov Olim Toshpulatovich	1089
БАЛОҒАТ ЁШИДАГИ ЎҒИЛ БОЛАЛАРДА СУРУНКАЛИ ТОНЗИЛЛИТНИ ЖИСМОНИЙ ВА ЖИНСИЙ РИВОЖЛАНИШГА ТАЪСИРИ Хасанов Саидакром Аскарлович, Сайдуллаев Фарход Халилиллаевич	1092
СОҶА ТЕРМИНЛАРИНИНГ ЎЗБЕК ЛЕКСИКОГРАФИЯСИДАГИ ЎРНИ Абдулбоқиева Ойдина	1103
ПРОБЛЕМА ГЕРОЯ В РАССКАЗЕ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО «СОН СМЕШНОГО ЧЕЛОВЕКА» Саидова Зарина Асалбоевна	1109
INFEKSION KASALLIKLAR.QIZAMIQ Mavlonov Ulug’bek Olimjonovich, G’aniyeva Maftuna SHukurjon qizi	1112
БОЛАЛАРДА РЕФЛЕКСИВ ҚОБИЛИЯТЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ШАКЛЛАРИ Жумагул Одашалиева	1115
РУССКИЙ ОНЛАЙН В ПАНДЕМИЮ: ИСПЫТАНИЕ ИЛИ ШАНС? Бабаджанов Бекзод Казакбаевич, Бабаджанов Шерзод Казакбаевич	1120
INGLIZ TILINI O’RGANISHDA MULTIMEDIA TEKNOLOGIYALARINI JORIY ETISH HOLATI VA ISTIQBOLLARI Ruziyeva Muxlisa Azim qizi	1126
FIZIKA FANINI CHET TILIDAN FOYDALANIB O’QITISH Mansurova Shabnam, Ibragimova Nigora	1131

**ФИО авторов:** Наврўзова Гулчехра Неъматовна

“Ижтимоий фанлар” кафедраси профессори, фалсафа фанлари доктори Бухоро муҳандислик-технология институти (Бухара, Узбекистан)

Рахимова Нодира Кадировна

Бухоро давлат университети Филология факультети, ўзбек тилшунослик кафедраси ўқитувчиси

**Название публикации:** «БАҲОУДДИН НАҚШБАНДНИНГ “АВРОД” АСАРИДА ОЛАМ ВА ОДАМ МАСАЛАСИ»

**Аннотация.** Мақолада Нақшбандия таълимотининг асосчиси Баҳоуддин Нақшбанд Хожай Бузург номлари билан машҳур Муҳаммад ибн Муҳаммад ад-Бухорий(1318-1389)нинг “Аврод” рисоласида олам ва одам ҳақидаги ғоялари фалсафий таҳлил этилган.

**Таянч иборалар:** Баҳоуддин Нақшбанд, Нақшбандия, тариқат, “Аврод”, Олам, Амр, Халқ, Ғайб, Шаҳодат, инсон, камолот.

## **ВОПРОСЫ ВСЕЛЕННОГО И ЧЕЛОВЕКА В ПРОИЗВЕДЕНИИ «АВРОД» БАХАУДДИНА НАКШБАНДА**

**Аннотация.** В статье анализируются вопросы вселенного и человека в произведении «Аврод» основателя суфийской пути Накшбандия Мухаммада ибн Мухаммад ал-Бухорий(1318-1389), знаменитый по именами Баҳоуддин Нақшбанд, Хожай Бузург.

**Ключевые слова:** Баҳоуддин Нақшбанд, Нақшбандия, тариқат, «Аврод», Вселенная, Амр, Халқ, Ғайб, Шаҳодат, человек, совершенство.

## **QUESTIONS OF WORLD AND PERSON IN THE BAHAUDDIN NAQSHBAND'S WORK “AVROD”**

**The summary.** The article analyzes questions of world and person in the work “Avrod” written by the seventh feast of the holy Bukhara, the great Bahauddin Nakshband(1318-1389), known as Shoh Nakshband, Xojai

Buzurg, Balogardon, a feast of the 16th ring of the Sufi tariqah of Khojagan Nakshbandiya.

**Keywords:** Bahauddin Nakshband, Nakshbandiya, tariqat, “Avrod”, world, Amr, Xalq, G’ayb, Shahodat, person, perfection.

Нақшбандга оид маълумотларда: “Ҳазрат Хожанинг “Ҳаётнома” манзумаси ва “Далил ул ошиқийн” унвонила тасаввуфга доир бир китоби бордир”<sup>151</sup> деб ёзилган. Шунингдек: “Баҳоуддин Нақшбанднинг “Аврод”идан (таъкид бизники Г.Н.) ва халифаси Порсо тарафидан ёзилган “Рисолаи кудсия” ва бошқа таржимаи ҳол билан боғлиқ манбалардан ташқари ҳеч қандай асарлари учрамаяпти”<sup>152</sup> деган маълумот мавжуд.

Тадқиқотларимиз давомида Баҳоуддин Нақшбанд таълиф этган “Аврод” номли рисола мавжудлигини аниқладик<sup>153</sup>. 1959 йилда Истанбулда нашр этилган “Ислом энциклопедияси”нинг 9 жилдида Таҳсин Ёзувчининг Баҳоуддин Нақшбанд ҳақидаги моқоласи берилган. Унда Баҳоуддин Нақшбанднинг “Аврод” асари борлиги ёзилган.

Москвадаги “Наука” нашриёти собиқ шўролар иттифоқи Фанлар Академияси қошидаги Шарқшунослик институтининг Санкт-Петербург бўлимида сақланаётган қўлёзмалар ҳақидаги қисқа каталогини Холидов А.Б. редакторлиги остида икки қисмда 1986 йил “Арабские рукописи института Востоковедения Академии Наук СССР” номи билан нашр этган. Бу асарнинг биринчи қисмида 3464 ва 3465 тартиб рақамлари, В 3829 ва А 1539 шифр остида Баҳоуддин Муҳаммад Нақшбанд ал-Бухорийнинг (вафоти 791/1389) “Аврод” номли асари сақланаётганлиги кўрсатилган<sup>154</sup>. Асар номи зикр этилгандан кейин А.Б.Холидов таълиф маъносини билдирувчи белгини қўйиб, Баҳоуддин Нақшбанд исмини ёзган. Бу билан

<sup>151</sup> Шамсуддин Сомий. Қомус- ал-аълам. – Истанбул: 1312х.й.Т. 2.412-бет.

<sup>152</sup> Таҳсин Ёзувчи. Нақшбанд/Ислом энциклопедияси. Истанбул: 1954.9-жилд.53-бет.

<sup>153</sup> Баҳоуддин Нақшбанд. Аврод. (тўлдирилган қайта нашр).Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи, таржимон Г.Н.Наврўзова.Т.: “Sano-standart”, 2019.112 б.

<sup>154</sup>Арабские рукописи института Востоковедения Академии Наук СССР. Краткий каталог/ Под ред. А.Б. Холидов. -Москва: Наука,1986. -Ч.1.С.174.

“Аврод”нинг муаллифи Баҳоуддин Нақшбанд эканлигини таъкидлаган.

Баҳоуддин Нақшбанднинг рисоаларининг номи “Аврод”, яъни вирдлар маъносини англатувчи асардир. “Вирд” арабча сўз бўлиб, “Тарк этмай доим бажариб турадиган вазифа” деган маънони англатади<sup>155</sup>. Айни замонда “Вирд”нинг тасаввуфий маъноси ҳам бор: шайх ва муридларнинг узлуксиз ўқиб юришлари шарт бўлган тиловат, зикр, тасбех, дуо, салават каби мажбуриятларни ўз ичига олган. “Вирд” тушунчаси “дуо” тушунчасидан кенг бўлиб, асосий мақсад талаб этиш эмас, балки Тангри ризолиги учун юклатилган вазифаларни бажаришдан иборат. Шунинг учун библиографик мазмунидаги асарларда дуолар ва вирдларни алоҳида гуруҳларга бўлиб тартибга келтирганлар. “Арабча – русча қомус”да вирд сўзи “манба, сарчашма деб таржима қилинган. Ҳақиқат даражасига юксалган шайхлар ўз муридларига илоҳий файзларни қабул қилиш йўллариини ўз авродлари орқали очиб берганлар.

Жалолиддин Нуриддинов “Авроди Нақшбандия” рисоласининг муқаддимасида “аврод” тушунчасига шундай таъриф берган: “Аврод”- раббоний илмга эришиш, ҳақиқатга етишишнинг йўллари, илоҳий файзни қабул қилиш воситалари, умуман, инсон ҳақида таълим берувчи тасаввуфий қўлланмадир”<sup>156</sup>, “Аврод” рисоласида Нақшбандия йўлини танлаган кишиларнинг узлуксиз бажариб юриши керак бўлган вазифалар хусусида сўз юритилган. Унда сўфийнинг ўз маънавий ҳолини яшириши, шуҳрат ва риёдан қочиши зарурлиги таъкидланган. Осойишта яшаш йўли, мулойим табиатли ва раҳмдил бўлиш, илм ишташ ва ўрганиш, иллатлардан узоқда бўлиш ўғитлари берилган. Шунинг учун комиллик, фасоҳат, баркамол авлод тарбияси, қалб поклиги каби фазилатларни ўрганиш ва ҳаётда тадбиқ этишда бу рисолаининг аҳамияти катта.

Қўлимизда мавжуд бўлган Баҳоуддин Нақшбанднинг “Аврод” рисоласи билан бу икки нусхани қиёсий таҳлил этдик. Айрим фарқлардан ташқари умумий мазмун ўхшайди.

<sup>155</sup> Тримингэм.Дж.С. Суфийские ордены в исламе. М.: Наука,1989.С.287.

<sup>156</sup> Нуриддинов.Ж. Авроди Нақшбандия.Т.: “Ўзбекистон халқаро ислом академияси” нашриёт-матбаа бирлашмаси, 2018. -Б. 4.

Баҳоуддин Нақшбанднинг “Аврод” рисоласининг қўлёзма нусхаси ҳажман ўн беш варақдан иборат, мўъжаз, лекин пурмаъно бўлган асардир. “Аврод” Аллоҳга ҳамду санолар билан бошланади. Унда Аллоҳнинг ҳар бир исми ва унинг моҳияти тавсифланиб, айниқса, Унинг поклигига урғу берилган. Инсоннинг Парвардигор томондан яратилганлигини ва Унинг буюк қудрат соҳиби эканлигини ҳис этиши лозимлиги таъкидланиб, қуйидагича ниёзмандлик билан муножот қилинган:

“Ё Аллоҳ, ўз илмингдан бизларга ўргатгин! Бизларга ўзингни фаҳмлашга қобилият бер! Ўзингни эшиттир ва ёрдам қалқонинг билан бизни ўраб ол!<sup>157</sup>” “Аврод”даги бу муножотдан маълум бўладики, Баҳоуддин Нақшбанд Аллоҳга ҳамду санолар ўқиб, Ундан ладуний илмни ўргатишини ва Уни фаҳмлаш учун қобилият беришини сўрайдилар. Маълум бўладики, тасаввуф аҳли ва нақшбандлар учун энг олий қадрият илм экан. Бу илмнинг энг юксак даражаси илоҳий, яъни ладуний илм бўлиб, уни фаҳмлаш жуда мураккаб жараён экан. Шунинг учун ҳам Баҳоуддин тазарру билан Аллоҳдан унинг илмини фаҳмлашга қобилият ва унинг овозини эшитиш учун куч-қувват беришини ҳамда бу йўлда уни ёрдам қалқони билан ўраб олишни илтижо қилганлар.

Баҳоуддин Нақшбанд яна шундай муножот этганлар:

“Ё Аллоҳ, бизни шукрингни адо этгувчи қил! Сени зикр этгувчилардан қил! Сенинг тақводоринг қил! Бизни сердуо ва гуноҳдан қайтадиган қил! Ўзингга итоат қилувчилардан, тоатли, мутавозеъ – камтаринлардан қил! Биз Сенга қайтувчилармиз!

Ё Аллоҳ, қабул эт тавбамизни! Гуноҳлардан бизни пок айлагин. Ижобат эт дуоларимизни! Сўзларимизни тўғри рост қил(беҳуда сўзлардан асра)!<sup>158</sup>”

“Аврод”даги бу муножотлардан маълум бўладики, инсон камолотига ёрдам берувчи ва уни илоҳий сифатларни эгаллашига олиб

---

<sup>157</sup> Баҳоуддин Нақшбанд. Аврод. (тўлдирилган қайта нашр).Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи, таржимон Г.Н.Наврўзова.Т.: “Sano-standart”, 2019. -Б.53.

<sup>158</sup>Баҳоуддин Нақшбанд. Аврод. (тўлдирилган қайта нашр).Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи, таржимон Г.Н.Наврўзова.Т.: “Sano-standart”, 2019. -Б.55.



келувчи фазилатлар шукроналик, Аллоҳни тили ва дилида доимий такрорлаш, тақводорлик, Аллоҳга итоаткор ва камтарин ҳолатда бўлиш экан. Бунинг учун инсон тавба мақомига кириши ва гуноҳлардан пок бўлиши зарур. Шундагина дуоларнинг ижобатини Аллоҳдан сўраш жоиз.

Баҳоуддин Нақшбанд “Аврод” асарининг таржима ва таҳлилидан маълум бўладики, у бутун борлиқ ягона илоҳий асосга эга бўлган икки оламдан иборат деган. Бу оламларнинг бири “Амр”, иккинчиси “Халқ” деб номланади. “Амр”-Тангрининг амри билан яратилган бирламчи, абадий ва асосий олам, “Халқ” шу Амр оламининг тадрижий ривожланиши натижасида вужудга келган мавжудотлар оламидир. Иккинчи оламнинг асли Амр олами бўлиб у ўзгарувчан ва фонийдир. Шу билан бирга Баҳоуддин жами борлиқни “Ғайб” ва “Шаҳодат” оламларига ажратади. “Ғайб” бизга кўринмайдиган фаришталар, жинлар ва бошқа илоҳий қувватлар олами. “Шаҳодат” биз гувоҳ бўлиб турган зоҳирий олам. Баҳоуддин фикрича, “Шаҳодат” оламини инсон ўз ҳиссиётлари ва ақли орқали ўрганиши мумкин. Аммо Тангри ўзи истаган кишигагина ғайб олами сир-асрорини ўрганиши учун ладуний - ўз олдидаги билимларидан бериши мумкин.

“Тангри истаганини ўз қудрати билан қилади, хоҳлаганини ўз изми билан ҳукм қилади. У шундай зотки, Халқ уникидир, Амр уникидир. У бутун оламларнинг муқаддас Парвардигори” -дейилган. Бу таълимотда Амр олами - Тангрининг Амри ила ҳар нарсани таъминлайдиган оламдир. Бу асарда бутун оламнинг икки ҳарфдан пайдо бўлиши, барча нарсаларни жуфт қилиб яратганига ҳам ишоратдир, чунки илоҳий амр барча нарсаларнинг сабабидир, шунинг учун бу икки ҳарфдан иборат бўлган амр бутун яратилганларнинг жуфтлигидан далолатдир, деб ёзилади.

Баҳоуддин Нақшбанд “Аврод” асарида инсоннинг “шариф”, яъни мавжудотлар ичида энг мукамал қилиб яратилганлиги ҳақида ёзади. Асарда Қуръони Каримдаги Тангри Одамни яратар экан барча фаришталарни унга сажда қилишга буюргани, зеро, У инсонни ўзининг ердаги халифаси, яъни ўринбосари сифатида яратгани ҳақидаги оятларининг моҳиятини очади. Демак, Баҳоуддин фикрича,

инсон бу оламдаги ўз ўрни, асл моҳиятини билиши лозим. Инсон Тангрининг ердаги халифаси эканлиги ва унинг барча сифат ва исмларини ўзлаштириб, куч-қудратини намойиш этиш учун яратилганлигини билиши ва шунга мос амал қилиши керак. Инсон бутун борлиқни ўзида акс эттирган мукамал зот эканлиги ва бу камолот даражасига етмоқ учун Тангрининг олий, пок, куч-қувватлари билан узвий боғланишда бўлиши зарурлиги уқтирилади.

Баҳоуддин Накшбанд инсонни Тангри яратганини ва у бутун борлиқдаги энг мукамал мавжудот эканлигини тан олади. “Сен менинг парвардигоримсан, мени халқ қилгансан”, деб таъкидлайди Баҳоуддин. У бу иборалар билан инсон Тангри амри билан яратилганлигини, таъкидламоқда. Бу билан инсоннинг асли, яратувчиси, парвардигори Тангри эканлигини кўрсатиб, унинг илоҳий хусусиятга эга эканлигини айтмоқда. “(Эй, Тангри) Сен ўз кўлинг билан бизни яратдинг, парвариш этдинг ва барча касрат – кўплик орасида бизни энг юксакликда кўйдинг”<sup>159</sup>, - деб Баҳоуддин Тангри томонидан яралган нарсаларнинг барчасидан инсон мукамал ва юксакликда турганлигини уқтирмоқда.

“... Бизни энг юксакликда кўйдинг” - ибораси билан Ҳазрат Баҳоуддин инсонни Тангри халқ қилган, яъни яратгани ва инсон бутун мавжудотлар – фаришта, ҳайвон, ўсимлик ва бошқалар ичида энг мукамал бўлганлиги ва шунинг учун ҳам илоҳий сифатларни эгаллай олишини эътироф этади. Баҳоуддин бу ибора билан инсонни Тангрининг ердаги халифаси эканлигини айтади. У доимо шу номга муносиб бўлиш учун ҳаракат қилиш лозимлигини таъкидлайди.

Баҳоуддиннинг фикрига кўра, инсон икки нарсдан таркиб топгандир. Биринчиси - жисм бўлиб, у Халқ оламидандир. У мавжудотнинг зоҳири-шакли, кўринишидир. У маконда мавжуд. Унинг озиғи ҳам шу Халқ оламидандир. Иккинчиси руҳ бўлиб, у Амр оламидандир. У мавжудотнинг ботинидир. Унинг ҳади йўқ ва озуқаси ҳам ўша оламдандир.

---

<sup>159</sup> Баҳоуддин Накшбанд. Аврод. (тўлдирилган қайта нашр).Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи, таржимон Г.Н.Наврўзова.Т.: “Sano-standart”, 2019. -Б.49.

“Канз ал ибод” даги шарҳлар гувоҳлик берадики, Баҳоуддин Нақшбанд “Аврод” асарида эътибор берган масалалардан бири руҳ ва нафс тушунчаларидир. Буларни изоҳлашда Баҳоуддин латиф ва касиф тушунчаларини қўллаган. У руҳнинг латифлиги ва нафснинг касифлигини таъкидлаб, руҳнинг Амр олами билан ва нафсни Халқ олами билан боғлиқлигини айтган.

Баҳоуддин инсон қалби, вужудини покланиши учун Аллоҳдан муножот қилиб қуйидагиларни сўрайди:

“Нафрат, ёмон кўришни юрагимиздан узоқлаштиргин, кина, фасод, ғазабни қалбимиздан арит! Улар қалб ҳижобларидир!” Ҳижоб банда ва Аллоҳ ўртасидаги тўсиқлар бўлиб, инсон камолоти йўлида унга азият берадиган иллатлардир. Баҳоуддин фикрича, нафрат, ёмон кўриш, кина, фасод ва ғазаб қалбнинг ҳижоблари экан. Чунки улар қалбни қорайтиради ва уни беҳузур қилади. Бу иллатлар инсонни Аллоҳдан узоқлаштиради. Шунинг учун ҳам Баҳоуддин муножот қилиб Аллоҳдан сўрайдилар:

“Ё Аллоҳим! Сендан жуда кўп узоқлашишдан паноҳ сўрайман. Инкор этишдан ва эсдан чиқариб қўйишдан (паноҳ сўрайман). Шайтон васвасаси ва ожиз бўлишдан (паноҳ сўрайман). Ҳалок этувчи ишлардан (паноҳ ўрайман)”.

Баҳоуддин бандани Аллоҳдан узоқ бўлишига олиб келувчи энг катта иллат кибр эканлигини англаб шундай муножот қилади:

“Ё Аллоҳ! Сенинг олдингда камтарин бўлиш-хушуъни бўлиб бер! Бизни гуноҳлардан ўзинг асра! Бизга Ўзингга итоатли бўлишни ато эт!” Шунингдек Баҳоуддин “Яқинни бизга бер!” деб шак-шубҳасиз, ҳеч қандай гумонсиз Аллоҳга ишониш илмини беришни сўрайди. Чунки бу илм дунё ва охират мусибатларини кеткизади. Яна Баҳоуддин: “Бизни эшитиш, кўриш ва қувват билан насибадор қил!” деб Аллоҳдан сўрайди. Шунингдек, Аллоҳдан раҳмат нурларини сўраб, “Одамларни бир-бирларига нисбатан иттифоқ этгин”!, деб илтижо этади ва қуйидагича муножот қилади:

“Қулоқларимизни пурнур қил!

Кўзларимизни пурнур қил!

Қабрларимизни пурнур қил!  
Қалбларимизни пурнур қил!  
Бутун сезги аъзоларимизни пурнур қил!  
Эшитиш нурини бер!  
Бизни келажагимизни пурнур қил!

Парвардигорим, бизга фойдали илм, камоли ҳалимлик ва ёруғ равшан нур бер!<sup>160</sup>” ... “Сен бизларни гўзал ахлоққа ҳидоят эт! Сендан ўзга ҳеч ким бизларни гўзалликка ҳидоят эта олмайди!”

Аллоҳни улуғлаб, Унга жуда кўп ҳамду санолар айтиб, рисолаининг охирида Баҳоуддин Нақшбанд шундай илтижо қиладилар: “Бизга инсоний хислатларни ато қил!

Бизнинг руҳимизни фаришталаринг билан олий даражага кўтаргин!

Ё ҳол ва қувватларни ўзгартира оладиган зот! Бизнинг ҳолимизни яхшиликка томон ўзгартир!<sup>161</sup>”

Бу муножотдан маълум бўладики, Баҳоуддин Нақшбанд бани башарни ҳақиқий инсон бўлишини жуда-жуда истаганлар ва Тангридан барчага соф инсоний хислатларни ато қилишини сўраганлар. Комил инсон, яъни илоҳий фазилатли инсоннинг руҳи олий даражада кўтарилишини англаб, инсониятнинг руҳини фаришталари билан олий мақомга кўтаришни сўраганлар. Комил инсоннинг ҳоли илоҳий сифатда бўлганлиги учун барчанинг ҳолини яхшиликка томон ўзгартиришни илтижо этганлар.

Умумий қилиб айтганда юқоридаги фикрлардан қуйидаги хулосалар чиқади:

1. Баҳоуддин Нақшбанднинг “Аврод” асарида олам жуда кенг маънода таҳлил этилиб, Амр олами, Халқ олами, Ғайб олами, ва Шаҳодат олами сифатида таърифланган.

---

<sup>160</sup> Баҳоуддин Нақшбанд. Аврод. (тўлдирилган қайта нашр).Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи, таржимон Г.Н.Наврўзова.Т.: “Sano-standart”, 2019. -Б.55.

<sup>161</sup> Баҳоуддин Нақшбанд. Аврод. (тўлдирилган қайта нашр).Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи, таржимон Г.Н.Наврўзова.Т.: “Sano-standart”, 2019. -Б.65.

2. Рисолада инсон илоҳий мавжудот сифатида тавсифланган ва унинг камолотида илм ва ахлоқни ўрни таъкидланган.
3. Бу асарни таҳлил этиш ва таълим-тарбия жараёнига жорий этишнинг аҳамияти каттадир.

## Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Арабские рукописи института Востоковедения Академии Наук СССР. Краткий каталог/ Под ред. А.Б. Холидов. -Москва: Наука,1986. -Ч.1.С.174.
2. Баҳоуддин Нақшбанд. Аврод (тўлдирилган қайта нашр). Мақола, изоҳ ва шарҳлар муаллифи ва таржимон Г. Н. Наврўзова. –Тошкент: “Sano-standart” нашриёти, 2019. 112б.
3. Баҳоуддин Нақшбанд (Манбалар таҳлили). Тўплаб нашрга тайёрловчи мақола изоҳ ва шарҳлар муаллифи. Г. Н. Наврўзова. –Тошкент: “Sano-standart” нашриёти, 2019. 256 б.
4. “Evradi Bahaiyye arabcha yuzilisi” <https://www.kerimusta.com/evrad-i-bahaiyye/>
5. Кныш. А.Д. Мусульманский мистицизм (краткая история) Пер. с англ. М.Г.Романов-СПб.: «Издательство «Диля», 2004.- С. 250-251.
6. Таҳсин Ёзувчи. Нақшбанд/Ислом энциклопедияси. Истанбул: 1954.9-жилд.53-бет.
7. Наврўзова Г. Нақшбандия тасаввуфий таълимоти ва баркамол инсон тарбияси. – Тошкент: “Фан”, 2005. 233 б.
8. Наврўзова Г. Н Нақшбандия - камолот йўли. –Тошкент: “Фан”, 2007. 189 б.
9. Navruzova G.N. Khojagon education and the specifics of this way. ACADEMICIA An International Multidisciplinary Research Journal. ISSN: 2249-7137 Vol.11, Issue1, January 2021  
Impact Factor: SJIF 2021=7.492 1131-1137.
10. Наврўзова Г.Н. Баҳоуддин Нақшбанд. Бухоро: Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институти нашриёти, 2009. 174 б.
11. Наврўзова Г. Баҳоуддин Нақшбанд (Рисола)/Г.Н. Наврўзова; лойиҳа муаллифи ва масъул муҳаррир Қ.Қ. Ражабов.-Т.: “ABU MATBUOT-KONSALT” нашриёти, 2011.-24 б.
12. Наврўзова Г. Н. Баҳоуддин Нақшбанднинг тасаввуфий таълимоти.

Ўзбекистон

фалсафаси тарихи. II том. Т.: “Mumtoz so’z”, 2017. 34-62 бетлар.

13. Наврўзова Г.Н. Баҳоуддин Нақшбанд таълимоти Яъқуби Чархий тавсифида. Тафаккур зиёси-илмий услубий журнал. 2020. 2- сон. 80-81 б.

14. Наврўзова Г.Н. Абдулхолиқ Ғиждувоний (Монография). Самарқанд: “Имом Бухорий халқаро маркази” нашриёти, 2020. 108 б.

15. Navruzova G.N. Bahauddin Naqshband-the seventh pir of Bukharai Sharif (Noble Bukhara). Islom tafakkuri (Maxsus son) 2020. B. 5-8.

16. Navruzova G.N., Ubaidova V.E. Pharaoh of the weavers of Bahauddin Naqshband.

Academicia. An International Multidisciplinary Research Journal. Vol. 10 issue 5, May 2020.

Impact Factor: SJIF 2020=7.13. 922-926 pages.

17. Наврўзова Г., Зоиров Э. Бухорои Шарифнинг етти пири. Тошкент: Muharrir, 2018.

80.

18. Тримингэм Дж.С. Суфийские ордены в исламе. Пер. с англ. А.А.Ставиской, под

редакцией и с предисл. О.Ф.Акимушкина. М.: Наука. Главная редакция восточной

литературы 1989. С. 61.

19. Шамсуддин Сомий. Қомус- ал-аълам. – Истанбул:1312х.й.Т. 2.412-бет.

20. Shaykh Muhammad Hisham Kabbani. The Naqshbandi Sufi Way History and Guidebook of the Saints of the Golden Chain. Chicago:1995. 469 pages.